

Fornal

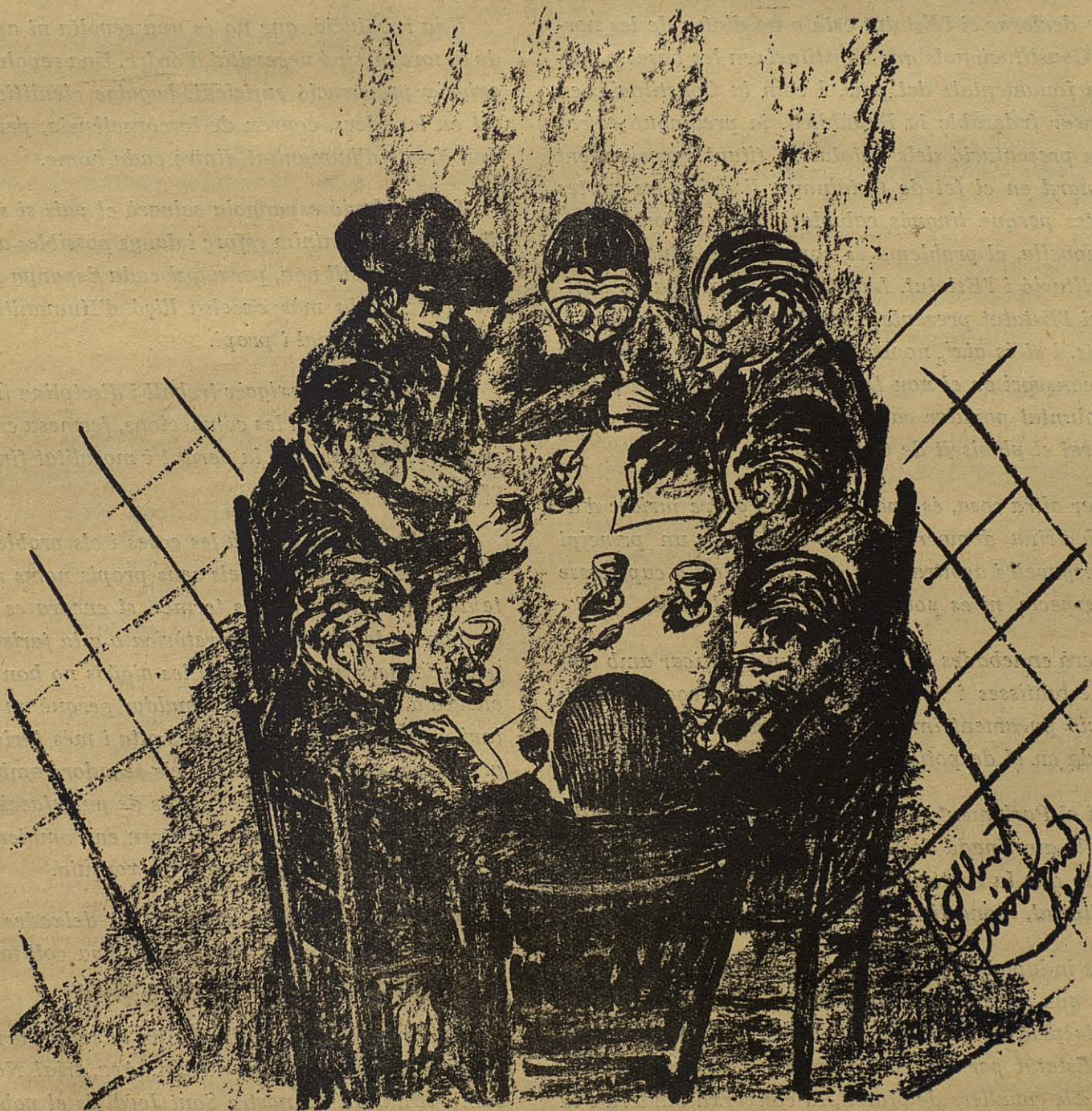
Preu: **20** Cts.

Bruc, 71 - Tel. 17253

Any 1

Barcelona, 24 d'abril de 1932

Núm. 14

Bohemis a Barcelona, per Guiriquet

Sant Jordi d'enguany

El moment de començar la discussió de l'Estatut al Parlament, marcarà per Catalunya una orientació ben definida. Dirà l'actitud i les relacions que ha d'adoptar i mantenir amb la República espanyola.

Car no podem fer-nos il·lusions ni prendre per tòpics sagrats els sofismes que posen en circulació alienes conveniències. El pitjor que pot esdevenir a un poble és el prendre per veritats les fórmules polítiques que facin el joc als seus adversaris.

L'Estatut, com expressió formal de la voluntat del poble català, única font legítima de sobirania en un règim lleial de democràcia, no és susceptible d'ésser discutit a les Corts per Constituents que es diguin.

En aquest afer la tasca del Parlament és tan sols la de declarar si l'Estatut està o no dintre de les normes Constitucionals que constitueixen les bases o corrents fonamentals del país. I com la Constitució, en declarar federable la República, ja prevení el cas de la presentació dels Estatuts, i fitant especialment l'esguard en el fet de Catalunya, li deixà les portes obertes perquè tingués cabuda i lloc en l'organització novella, el problema és només el de concordar la Constitució i l'Estatut. La Cambra només ha de decidir si l'Estatut presentat cap dintre els límits constituents. I si és així, només ha de pronunciar un amén que consagri en el nou Dret públic espanyol el fet de la voluntat popular catalana, reconeixent com a llei general el plebiscit de Catalunya.

Fer altra cosa, és apartar-se de l'ordre jurídic d'una doctrina democràtica. Es introduir un principi de desgavell i arbitrariedad que no té dret a cap classe de respecte, ni es pot erigir en exemplaritat.

Serà endebades que hom vulgui justificar amb teories estantisses i xerroteig de vellards egoistes, una posició purament imperialista, filla d'una mentalitat datada en el despotisme d'un Felip II.

Si el Parlament espanyol no supera aquest perill i aquella atrotinada doctrina serà el senyal més inequívoc de què la Història d'Espanya continua essent inquisitorial, monàstica i monàrquica.

Es indubtable que els fòssils i les romanalles caciquils que representen en el Parlament l'autèntica supervivència del règim antic, aprofitaran l'avinentesa de l'Estatut per a esclatar en grans esgarips patrioters. Els cavallers de March, la conxorxa bladera i la més estòlida burocràcia de "manos sucias" reproduiran coralment les grolleres invencions d'un Moret o

d'un Alcalà Galiano. En Companys, el leader català, ha jugat la ironia amb singular encert, quan ha parlat de repartir aquesta mena de discursos, ja impresos abans de les Sessions. N'ha judicat l'abast i l'efecte. Així sigui.

No volem altra sinó que el Parlament espanyol es posi al nivell del que demana la salut pública en el nostre temps, que és de Revolució, dintre de la qual vivim, ens movem i respirem. Que reconegui la realitat i en el seu nom bandegi abstraccions metafísiques de personalitats estàtiques, sobiranes i subjectes de Dret. Ara, la realitat, es diu Revolució. Una revolució particular dintre la mundial. Una revolució, que és aspiració i anhel d'una civilització més alta, d'un grau de cultura més enlairat i més pregon.

Una revolució, que no és una revolta ni apetència de desordre, sinó necessitat d'ordre. Una revolució que exigeix preparació suficient, bagatge científic, claretat en les idees, conreu de la consciència, per a produir fruits d'humanitat dintre cada home.

La revolució espanyola salvarà el país si sap conduir-lo amb el mínim esforç i danys possibles a la conquesta d'un estil nou, per a què cada Espanya pronuncii i declini la màs excelsa lliçó d'Humanitat, amb son accent original i propi.

Revolució, que exigeix treball i disciplina interna i externa, solidesa en les conviccions, fermesa en els caràcters, heroisme per la veritat i moralitat fins al sacrifici.

Si al Parlament encara les coses i els problemes no poden ésser nomenats pels seus propis noms ni plantejats en els seus propis termes, si encara es ret homenatge a la buida inflor retòrica o a la farisaica hipocresia, serà senyal de què les aigües no han arribat encara a llur nivell i caldrà maldar perquè un nou diluvi provoqui altra riuada més alta i més furient. Cal arrossegar a mar, com feren els segadors amb el virrei Santa Coloma, totes les restes de putrefacció, amanerament i covardia que s'infiltraren en l'ambient republicà i l'esterilitzen provocant la xorquia.

A les noves terres capgirades i deixades per la riuada fecunda podrà florir una nova collita: la de les repúbliques federals socials d'Ibèria.

Si la nostra veu, a la vetlla de l'Estatut, arribés al Parlament d'Espanya, li diríem: Ara, tria! Nosaltres som optimistes! El nostre Sant Jordi és el poble. I en comptes d'una llança per enfitorar un estel, empuñarem la falç per a segar una constellació.

L' aniversari de la proclamació de la República Catalana

Sí, senyor governador de la «provincia de Barcelona; sense pedanteria i també sense covardia hem celebrat el primer aniversari dels fets del 14 d'abril de 1931.

Dos segles i escaig d'esclavatge ens han atrofiat moltes qualitats que eren característiques de la mentalitat catalana, però no hem davallat fins a acceptar les veritats oficials, que neguen les nostres gestes glòries.

Dijous, dia 14, va fer un any que a Catalunya fou proclamada la República Catalana, i si aqueta veritat pot falsejar-se, res ni ningú no podrà destruir-la.

Voler escamotejar aquesta veritat és inútil, tan inútil com aquell cèlebre «bulo» que va inventar-se un governador que es deia Despujol, per negar el primer viatge que va fer Macià a Barcelona després de l'exili.

Vós, senyor governador, republicà, català i que vareu defensar als amics processats per la bomba de Garraf, pel lloc que ara ocupeu, per habilitat o per tacte polític, podeu deixar de dir una veritat, però mai, per res ni per ningú, no podreu justificar-vos de col·laborar a l'expansió de falsetats.

Vareu fer treure uns cartells que deien: «Commemorem la proclamació de la República Catalana». Per què? Què commemoràvem, doncs? La República Espanyola? No!

No; amb tots els respectes per les autoritats, i amb tot l'afecte per la República espanyola, i disposats a col·laborar al ressorgiment i consolidació de totes les llibertats de les nacionalitats ibèriques, Catalunya, ara, no pot, ni vol, ni ha de commemorar altra cosa que la proclamació de la República Catalana.

La nostra rectitud i fermesa podem defensar-la arreu i sempre, perquè estan netes de rancúnies de tota mena, i no haurem finit la nostra tasca, fins que, amb la llibertat que els catalans vulguin per Catalunya, haurem fet triomfar en terres d'Ibèria el principi de la llibertat dels pobles.

Aquesta és la nostra posició.

Voleu més temperança, senyor governador? Creieu vós, que sou català, que és possible posar més humanitat i més esperit de sacrifici en el nostre nacionalisme?

Penseu que si no tinguéssim ben despert el sentit de la nostra responsabilitat, en els moments presents, no actuariem amb aquesta serenitat, tota feta de neguits continguts.

Penseu que, amb la veritat, únicament amb la veritat, en tindriem prou per crear una situació difícilíssima.

Penseu que ni vós ni ningú pot dir la data de la proclamació de la República espanyola a Catalunya. Sabeu per què? Molt senzill. Perquè la segona República espanyola no ha estat mai proclamada a Catalunya, i aquesta veritat la sabem tots els catalans que mereixem ésser-ne; i sabent-la, i fins dient-la, no en fem ús per aquells motius que us tenien d'obligar a respectar aquells cartells que deien la única veritat històrica del 14 d'abril de 1931.

En la impossibilitat de commemorar un fet que no fou. Per què vareu fer treure els cartells que deien que commemoràvem el fet que va ésser? Què commemoràvem, doncs? Quina finalitat tenien les parades militars, les maniobres aèries i les multes als patrons que feien treballar?

Es precis parlar clar, altrament no ens entendrem.

Nosaltres, posant-hi l'ànima, fent el màxim sacrifici de la nostra vida, per tal de fer possible la consolidació de la República espanyola, que fou proclamada a Madrid el 14 d'abril de 1931 i per tal també d'apropar les llibertats col·lectives que han de portar les llibertats individuals als altres pobles d'Ibèria, en el desig de col·laborar a conquerir la llibertat als que havien sofert junt amb nosaltres la tirania borbònica, vàrem acceptar la situació provisional que no ens afavoria gens, però que no dona dret a ningú a intentar que la gloriosa data de la proclamació de la República Cata-

lana sigui a Catalunya una cosa clandestina i subversiva.

Nosaltres, ni neguem els fets, ni volem falsejar-los. Hem contret els nostres compromisos disposats a complir-los, però exigim als altres que s'atenguin també als acords i a les realitats dels moments presents.

El 14 d'abril de 1931 fou proclamada la República Catalana. El 17 del mateix mes va instaurar-se la Generalitat de Catalunya.

El dia 2 d'agost de l'any passat, Catalunya, per mitjà del Referendum, va aprovar la llei de relació amb la República espanyola. Aquesta llei de relació coneguda amb el nom d'Estatut de Catalunya no té efectivitat fins que hagi estat aprovada per les Corts constituents.

Si el Parlament accepta íntegrament l'Estatut, automàticament queda proclamada la República espanyola en la nostra terra, puix que l'article primer diu:

«Catalunya és un Estat autònom dins de la República espanyola.»

Si el Parlament modifica l'Estatut contra la voluntat catalana, queda trencat el pacte i Catalunya pot donar-se el nom i el Govern que ella, en ús de la sobirania que va donar-se el 14 d'abril de l'any passat vulgui.

Si l'Estat espanyol té interès en què la República espanyola sigui a Catalunya, només li cal aprovar l'Estatut tal com fou votat pel poble català.

Som nosaltres, els que hem commemorat l'aniversari de la República Catalana els que oferim l'únic mitjà legal de proclamar la República espanyola a Catalunya, i si podem, anirem fent ús de la legalitat fins a conquerir tot el que ens pertany.

Fent arrencar cartells que honorem als catalans, no feu altra cosa, senyor governador, que posar obstacles a les bones relacions de Catalunya i l'Estat espanyol, i feu pensar en solucions i actituds que nosaltres creiem que havien desaparegut amb la monarquia.

Roc BORONAT

A Sant Jordi

Catalunya ha vençut l'esclavitud
i reprèn graciosa el seu somriure.
Del rellotge del Temps l'hora ha caigut
i Catalunya aixeca el front ben lliure.
El pas del temps s'emporta els folls destins
i d'ú clarors suaus de nova albada;
l'horitzó és clar i són clars els camins
i ve la llibertat assolellada.
No l'ha portat Sant Jordi ni el cavall
ni la llança ni el drac ni la brida;
l'hem portat tots amb el nostre treball
i amb ganes de jugà'ns-hi, i tot, la vida.
Les llibertats no les donen els sants.
Foren uns homes que les destruïen.
Sant Jordi hi era abans
i no les defensà quan es perdien.
I ara ens el pinten amb el cavall blanc,
amb la llança i el drac i la captiva.
No en volem res d'això. Volem la sang
dels catalans que bategui ben viva.
I que tinguin consciència de qui són
i es vegin els colors de la terra en el rostre
i estimin Catalunya per damunt del món
no per ser bella o rica, sinó perquè és nostra.
I Sant Jordi que resti ben tranquil
o que demani comptes a Sant Jaume i sa gardunya.
Sense Sant Jordi també és abril l'abril
i també serà lliure Catalunya.

SALVADOR PERARNAU

L'Estatut vist pels cavernícoles

El senyor Martínez de Velasco, finalment, i com a magnífic coronament dels seus encerts (!), en parlar concretament de l'Estatut ha compromès els seus amics de la Lliga i els deixa en una situació en la que encara sembla més absurd el seu catalanisme.

Aquest Estatut, que segons «La Veu» és parcialment inferior al presentat l'any 19, perquè per a elaborar-lo no es necessità la col·laboració dels seus homes ni la dels saviosos de la Unió Catalana, que s'han d'esbravar en oficines i en despatxos de la Via Laietana, ha meregut uns comentaris per part d'aquests amics de darrera hora que li han sortit al senyor Ventosa, dignes de la «mentalitat» de l'edat de pedra que els ha produït.

Sempre, segons el senyor Martínez, són partidaris de la major centralització i autonomia administratives, però de res que pugui suposar cosa que s'assembli a independència o disgregació del territori nacional. Que el Poder central cedeixi, però sempre mantenint en la seva mà la facultat fiscalitzadora del que cedeix. Pel que es refereix a l'ensenyament, defensaré el manteniment dels centres culturals espanyols si és un absurd, la sola suposició dels quals em deixa sorprès el que la Generalitat pogués nomenar els funcionaris de les carreres judicials, fiscal i notarial. El refrany castellà de «dime con quien vas y te diré quien eres», pot ésser aplicat en aquesta ocasió al «catalanisme integral» dels homes de la Lliga.

Es un fet corrent arreu del món que els partits de dreta, basats en la defensa d'interessos moltes vegades inconfessables, mantinguin la supremàcia de llurs posicions materials enfront de les ideologies més o menys espiritualitzades amb què han hagut de disfressar les seves plataformes per tal d'aconseguir el que els seguis una part més o menys nombrosa de poble, d'aquest poble que ells tant odien, però que tan necessari els és en els moments electorals. Però en pocs casos han arribat a l'extrem a què estan avui dia els homes de la Lliga, extrem contradictori amb aquest «catalanisme integral» que s'atribueixen els dilapidadors de l'herència espiritual de Prat de la Riba.

R. BERTRAN I TAPIES

N. de l'A.—Escrit aquest article, Cambó, amb un sentit realista de les seves possibilitats polítiques, ha rectificat la posició dels seus amics, situant-se hàbilment en la direcció que nosaltres assenyalàvem com a única patriòticament possible per a les extremes dretes de Catalunya.

R. B.

Diada del Llibre: 10 per 100 de descompte

SHYM

L'Esquima potmanal

LA INTERRUPTIO SISTEMÀTICA

Es molt poc recomanable la pràctica anti-liberal adoptada, d'un quant temps a aquesta part, per un cert sector de la classe obrera. Això de ficar-se allà on no ens demanen, mai no ha estat propi de gent culta. Si compremem que les espècies llançades per un orador han de mortificar-nos, podem quedar-nos tranquil·lament a casa, o anar allà on els oradors sabem que no ens han de defraudar.

Pertorbar iradament la lliure exposició del pensament—sigui el que sigui—és impropri d'homes que diuen estimar la llibertat per damunt de tots. Quina llibertat deu ésser aquesta? Si les idees adverses són exposades davant d'un auditori nombrós, en bona doctrina democràtica no poden aspirar a imposarvos a la majoria. Si els que les escolten són pocs, millor per vosaltres. Això vol dir que la doctrina dels organitzadors no té ambient. Agredint i vociferant no es va enlloc. Caldria que ens recordéssim tots que la civilització i la cultura han de manifestar-se, precisament, fent tot el contrari dels que pretenen ésser els dipositaris de les noves fórmules socials.

CAMBO TE COPS AMAGATS

No sabem perquè, l'illustre amic de «La Veu de Catalunya» sempre se'ns ha aparegut amb un caire felí. El felí, tant si és gat com si és tigre, no és mai dòcil. Va sempre a la seva i no coneix, sovint, el seu amo. Si un felí no coneix el seu amo, menys encara coneixerà el seu servent. I servent és—per cert força servil i adulador—el diari vetust que es proclama a si mateix portaveu de l'illustre viatger.

Diuen que el mateix Alfons de Borbó, el monarca envilit que l'Espanya ha suportat tants anys, no les tenia totes quan alternava amb el seu singular ministre regionalista. Fins l'esquerpa persona del bon Sánchez Guerra—caninament lleial als principis monàrquics—inspirava menys recels al rei atrabiliari que les ungles esmolades de l'adust Cambó.

Creu la gent, creiem tots, que Cambó va servir la corona. Potser anem errats. Es molt possible que

Cambó sempre hagi servit Cambó. Si ens hi fixem una mica, acabarem per estar-ne convençuts.

Suara l'ungla felina del plutòcrata de la Laietana s'ha clavat en carn de la seva pròpia gent. «La Veu de Catalunya», que ha fet tot allò que ha pogut per desprestigiar la nostra gent, amb vistes a entorpir l'aprovació de l'Estatut, pel sol fet de no pervenir aquest, com ells somniaven, de la «munificència borbònica», ara es veuen en el cas de rectificar i sumar-se al front únic que preconitza el líder. No ens sorprèn. No és la primera vegada que «F. Cambó, en fa una de les seves...

ELS FETS DE PAMPLONA

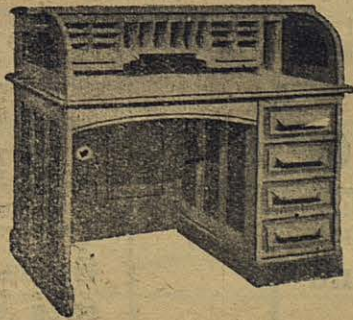
Ja comencem a ésser una mica grans perquè ens prenguin per criatures. Fóra arribat el moment que aquells que prediquen una cosa i en fan una altra, rebessin l'escarment de què són creditors.

No hi ha dret a posar-se en tot moment Déu a la boca i anar pel món amb la pistola carregada i a punt d'engegar. Es absurd invocar l'ordre a cada mot i tractar per tots els mitjans de fomentar el desordre.

Encara és fresca la sang de l'infeliç Borrell i ja han caigut noves víctimes de la intemperància tradicionalista. Si el Govern no pren mesures enèrgiques contra aquesta minoria frenètica i sanguinària, el poble es prendrà la justícia per la seva

Mobles ALTABA

Mobles per a Oficines, Despatxos i Similars

Tallers, 29, 31 i 71 - Telèfon 17445
BARCELONA

mà i farà amb tots ells, el millor dia, allò que varen fer els catòlics del segle XVI amb el hugonots francesos, la nit famosa de Sant Bartomeu.

UNA EQUIVOCACIO

I grossa. La varen sofrir les autoritats en ordenar es retiressin de les balconades els rètols commemoratius de la República Catalana.

Aquesta actitud arbitrària vol justificar-se dient que els rètols esmentats tenien caràcter separatista. Semblava que aquesta interpretació tan arcaica del nostre amor a la Independència, embolcallat d'amor, d'humanitat, era patrimoni dels governants monàrquics. Pel que es veu no era així. Els dirigents de la República i els seus homes de confiança confonen la gimnàsia amb la magnèsia com un Mestre Laborde qualsevol.

Ara resulta, doncs, que tots els que portem a dintre el record sagrat de la «nostra» república som tan subversius i filibusters com en temps de Primo de Rivera. On és la llibertat? On la democràcia?

Poden, si voleu, boicotejar-nos des de dalt rètols i domassos. Els desarem i santes pasqües. Però allò que portem al cor i a la sang, no podem desar-ho, ni davant vostre ni de ningú.

L'ASSEMBLEA DE PARLAMENTARIS

A despit de tots els vaticinis i de tots els treballs de sapa, els diputats de Catalunya s'han posat d'acord i aniran plegats a la defensa de l'Estatut.

Hauran estat inútils les insidies dels uns i les habilitats dels altres. Davant la imminència del combat les hosts s'aglutinen, s'agermanen i deixen per a més endavant les pugnes de matis o de doctrina.

Ara com ara, Catalunya. Quan ella tingui ben afermat aquest principi o base d'alliberament nacional, que és l'Estatut, serà l'hora de desfer-se definitivament els catalans d'acord amb llur particular ideologia social, política i econòmica. Abans, no. Fóra una bretolada i una traïdoria. Desertar davant l'eaemic, és el pitjor delictes d'un home de guerra. Igualment ho és del que asumeix la representació d'un país.

Els conflictes a Orient

Una suposada, però versemblant, concentració de forces soviètiques en les regions de la R. S. F. R. S. l'indants amb la Manxúria, ha provocat aquests dies els comentaris de la premsa burgesa, que ha atribuït als soviets els més tenebrosos plans bèl·lics. Si aquesta premsa fos un instrument d'informació objectiva, aquests comentaris ens haurien sorprès perquè aquesta premsa que l'Estat prengui certes precaucions militars dintre el seu territori amenaçat per les maniobres de les grans potències, ha aprovat que aquestes, amb el pretext de guardar llurs interessos, cometessin tota mena d'excessos en territori xinès. Sabem, però, que les informacions de la premsa burgesa solen ésser deshonestament tendencioses, sobretot les dels diaris que es diuen independents i els comentaris que aquella premsa burgesa ha fet sobre la suposada mobilització de forces soviètiques estan d'acord amb l'actitud adoptada en front de la U. R. S. S. Totes les qüestions que de prop o de lluny es refereixen a la U. R. S. S. són tractades des d'un punt de vista subjectiu i sovint il·lògic, de manera, que no ens estranya que en les mesures de prudència del Govern de la U. R. S. S. assenyali una amenaça de guerra mentre qualifica d'obra civilitzadora la invasió de Xina pels grans estats capitalistes i la formació d'un front militar antisoviètic a la Manxúria.

El perill que la prosperitat econòmica i política de la U. R. S. S. significa per a la integritat del règim capitalista, ha fet que els grans Estats burgesos que han sabut crear-se interessos a Xina arribessin a un acord circumstancial per a combatre la U. R. S. S. Aquest acord, que es manifesta per una intensa campanya antisoviètica, és la causa d'aquesta curiosa, encara que només aparent, unió de les grans potències (Japó, Anglaterra, Estats Units,

França), sobre el territori xinès, que ha estat causa de tantes desavinences entre elles. Es tracta, tanmateix, d'un acord momentani i fràgil. La intensificació dels preparatius bèl·lics per part dels grans Estats mencionats obeeix, no solament a l'esperança de batre la U. R. S. S. en una guerra per a la provocació de la qual esperen el moment oportú, sinó que obeeix també a la perspectiva d'una guerra entre ells, puix la lluita pel smercats consumidors i per les primeres matèries adquireix cada dia un estat més viu que no permet consolidar cap acord. Qualsevol acord entre els grans països burgesos recolza sempre sobre una sèrie de compensacions i reconeixements que estableix un continu estat de recel i desconfiança entre els acordants.

Un exemple ed tot això ens el dona la història contemporània de Xina que aquests darrers cent anys ha estat la víctima de la cobdícia de l'imperialisme internacional, l'enorme massa de la seva població forma un mercat consumidor de gran capacitat; les seves riqueses naturals la fan una copiosa font de primeres matèries; la seva civilització especial que la mantenia sense els moderns mitjans de comunicació occidentals la presenta com un lloc propici per a la col·locació de grans capitals amb la instal·lació de xarxes carrilaires, telefòniques, telegràfiques, etc. i la seva feblesa militar la feia una presa fàcil de les potències que recolzen llurs pretensions en esquadres i exèrcits poderosos.

Anglaterra, França, Alemanya, poc després la Rússia dels tsars, el Japó així que comença el seu desenvolupament industrial i més resentiment els Estats Units, entraren a Xina i, *això vull, allò també*, prescindint dels consentiments de Xina o aconseguint-lo gràcies a arguments tan convincents com són aquells exèrcits i aquelles esquadres, s'han repartit l'explotació de Xina; el re-

partiment no ha estat cosa fàcil, encara que Xina poques dificultats posés. Les dificultats sorgiren de les rivalitats entre les mateixes potències que es disputaven l'explotació de Xina, les quals coincidien sovint en un mateix objectiu, la qual cosa les feia topar i les obligà a establir aquell règim de compensacions i reconeixements que consistia en reconèixer-se respectives zones d'influència japonesa i el Japó reconeixia el nord de Manxúria com una zona d'influència tsarista, i això no fou pas un cas únic, sinó la repetició d'un cas que s'havia ja donat diverses vegades en les darreres dècades. Aquest sistema de compensacions exigia una contínua vigilància per part de tots els Estats interessats a Xina recelosos de què els altres poguessin adquirir nous drets i aquest és la raó per la qual en tots els conflictes que sorgeixen a Xina veiem les grans potències que hi estan interessades, intervenir amb un aparent esperit de conciliació que encobreix les seves intencions reals que no són altres que impedir que qualsevol rival adquireixi nous drets... excepte en el cas que els ofereixi alguna compensació.

Aquesta és una de les dues poderoses raons que han tingut França, Anglaterra i els Estats Units per a intervenir en el conflicte xino-japonès; l'altra raó és la que ja hem apuntat: el desig de formar un front estratègic antisoviètic a Manxúria. Es prevèia que el desvetllament nacional de Xina havia de dificultar, tard o aviat, les maniobres del capitalisme sobre el seu territori i iaquestes temudes dificultats han estat resoltes, en part, amb la proclamació del nou Estat manxú, o la independència del qual ha sortit avui un zelós defensor com el Japó, que esperava la primera oportunitat per a anexionar-se el nou Estat oblidant les raons que recentment ha invocat per a exigir la seva independència.

V. R.

Teatre Apolo

COMPANIA LIRICA
Josep Llimona

Tots els dies sorollós éxit de

L'Aliga Roja

Cine Broadway

UNIÓ, 7

Grans estrenes
tots els dies

El local més espaiós de Barcelona
PREUS ECONOMICS

Espurnes *Teatre decadent, o l'Enric Borràs fent bolos*

Després dels 18 quilòmetres quadrats de perímetre, comprenem perfectament els vuit mesos i un dia de... Govern civil.

DEU ELS CRIA...

La Lliga no bada. Davant la creixença de les hosts cavernícoles, veient en perill el seu remat que anava esmunyint-se per a engruixir el tradicionalisme, fa el front mig amb Acció Nacional i els Agraris. Això no l'impedeix inaugurar centres anomenats demòcrates i republicans, ni lluir la bandera tricolor. La qüestió és pescar.

CAL DESTRIAR ELS CAMPS

Nosaltres sols, la Unió Catalanista, la Protectora, sembla que fan una sola cosa. No ens sembla gens bé. Tota la història de la Unió i tota l'eficàcia de la Protectora corren el perill de perdre's, seguint aquest camí.

EL COL·LEGI D'ADVOCATS

Està en mans de la Lliga i d'Acció Catalana. En les últimes eleccions per a cobrir les vacants de la Junta Directiva, es varen confabular ambdós partits, per a derrotar el nostre amic Pere Comes. No recordem cap activitat, cap campanya liberal d'aquesta Junta, que està integrada en la seva majoria per Lliga i Lligueta.

Vet aquí perquè voldrien que fos ella la que designés els advocats dictaminadors en afers de l'Ajuntaments o de la Diputació. La qüestió és manar, directa o indirectament.

ELS REGIDORS DAVANT LES RESPONSABILITATS ADMINISTRATIVES

Quina manera de fer propaganda del bufet, alguns regidors advocats!

Tothom parla de la decadència del teatre. Hi ha qui va dient que els culpables són els autors. Qui que els empresaris. Qui que els actors. Qui ho sap? Oh! I la crisi?

Es una conseqüència.

Ací tenim un actor dels màxims: L'Enric Borràs. Doncs bé: l'Enric Borràs fa «bolos». Ah! No ho sabem? Heus ací, tenim un programa del Teatre Joventut de—fixeu-vos—L'Escala, poble de 120 cases—fixeu-vos—de pescadors, en el que anuncia «Terra Baixa», secundat pel Joaquim Montero, Lluís Torner i d'altres. I, fixeu-vos, a 1'50 pessetes butaca. No hi ha dret. Un actor de la categoria d'En Borràs no necessita fer «bolos».

Per a perdre la clientela que tinguin!

Recomanem a l'amic Velilla i a l'opulent Solà de Canyigares que comprin l'Estatut Municipal i la llei contencioso-administrativa. I que a més les llegeixin. Els provarà.

Quant al senyor Santamaria (ora pro-nobis), no necessita res. No és veritat que junt amb el senyor Ruiz, vulgui emular la glòria de Cervantes, escrivint unes novel·les a l'estil de Rinconete y Cortadillo. El gènere que li agrada més, seguint els gustos actuals, són les memòries i les vides novellades. Prepareu, doncs, una autobiografia.

EL FOMENT D'OBRES I CONSTRUCCIONS

Recordeu la cançó xulesca?

«Que las dos, que las dos, que las dejas atontolinós?»

I si algun dia interceptéssim un sobre?

Doncs, si l'Enric Borràs fa els «bolos», a aquest preu, què faran els altres, els de mitja o infima categoria?

Les «boles»... regalades (Perdoneu-me el xistu!)

Comentari: Jo crec que aquesta conducta dels actors de la consagració superlativa, aguditza el problema de l'espectacle teatral.

La recepta per a la resurrecció del teatre és simple, senzilla: El teatre ha d'ésser plasmació de la vida col·lectiva, o de la vida individual, sempre que exerceixi influència en el seu desenvolupament humà. Sapiquen això els autors! Els actors han de convertir aquesta vida col·lectiva o individual humana, segons el caràcter de llur personalitat. Sense vendre's. Fins ara els empresaris s'han venut, no al públic, sinó a la pròpia ignorància. Molts d'ells diuen:

—Oh, això! Si ho vol el públic!

No és veritat!

I és clar, els actors es venen als empresaris, fins perdent-ne la dignitat!

Una màxima que avui no té aplicació, ni a Catalunya ni a Castella: «Els actors han de seguir a la societat, sense masturbar-la ni degradar-la!»

Els actors no se'n preocupen, els autors estan a la mercè dels empresaris i, de tant en tant, dels actors!

I el teatre es mor!

Qui són els culpables?

TURLAPINE

Nota.—La nostra revista començarà a publicar, des de la propera setmana, «Cròniques sobre el Teatre Català», l'aplaudit i conegut poeta o autor dramàtic Ramon Vinyes.

ESMALT "CHINOL"

VERNISSOS VETTEWINKEL ♦♦ PINTURES METAL·LIQUES BEP

Els millors del món! No tenen competència possible

REPRESENTANT: ANTONI ENRIQUEZ

Despatx: Avinguda Francesc Llairet (Paralelo) n.º 29 i 31

PREUS ESPECIALS ALS MAJORISTES

L'alegria de la República

Un dels arguments que empraven els reaccionaris per a oposar-se a la república, era el de què el poble no estava prou preparat. Que no us en recordeu—deien—de la primera república? Un seguit de desgavells i transtorns, quatre presidents en menys d'un any i la restauració a cuïta corrents... I això que Salmeron, Pi i Margall i Castelar, eren veritables estadistes que avui no teniu.

No volien tenir en compte que la república aquella nasqué en mo-

tracs econòmics, les revolucions comunistes o militars, de tipus dictatorial sempre, pontificava seguint els propis pensaments i sentiments, En Cambó.

No valia per a res l'espectacle lamentable i una família en plena degeneració física i moral, en els llocs més alts del regisme del país, no comptava l'escandalosa immoralitat que regnava a totes les esferes, a tots els òrgans administratius de l'Estat. Es comptava amb un hipertrofiat exèrcit pretoria, que sabia

Les manifestacions Les banderes El seny

ànima. La República no podia venir sense molta sang, molts atropells. La República era cosa de borratxos. Seria el seu adveniment una cosa molt trista...

I vingué la República tot altrament de com l'auguraven els profetes savis de la Lliga i dels altres grups monàrquics.

La proclamaren coratjosament uns homes bons de cor i sans d'intel·ligència, amb el beneplàcit i l'alegria del poble.

Aquest es féu l'amo del carrer durant tres o quatre dies. No hi havia exèrcit, ni guàrdia civil, ni ningú que pogués oposar-se a la multitud que omplia carrers i places, que pujava als sostres dels tramvies, que cantava joiosament la seva llibertat.

No res del pronosticat passava.

El poble, sobretot a Catalunya, ple d'aquell seny racial (que no té res a veure amb la covardia i l'egoisme, que també anomenen seny alguns sectors benestants) que no li deixa perdre el sentit de la responsabilitat, no realitza ni un sol acte odiós. El poble es guardava ell mateix. Si algú gosava injuriar a altri, els seus companys de colla li'n privaven. A la Plaça del Bisbe vàrem presenciar un incident d'aquests. Transitava un capellà tranquil·lament, àdhuc amb una certa alegria que li sobreixia per la cara, quan d'una colla de joves n'eixí un que digué en veu alta: Què fa ací aquesta disfressa. Prou escarbats! I un altre el reprengué: Que cadascú vesteixi com vulgui. Cal donar llibertat a tothom. Calla i no hi tornis. I així a cada moment. Els actes

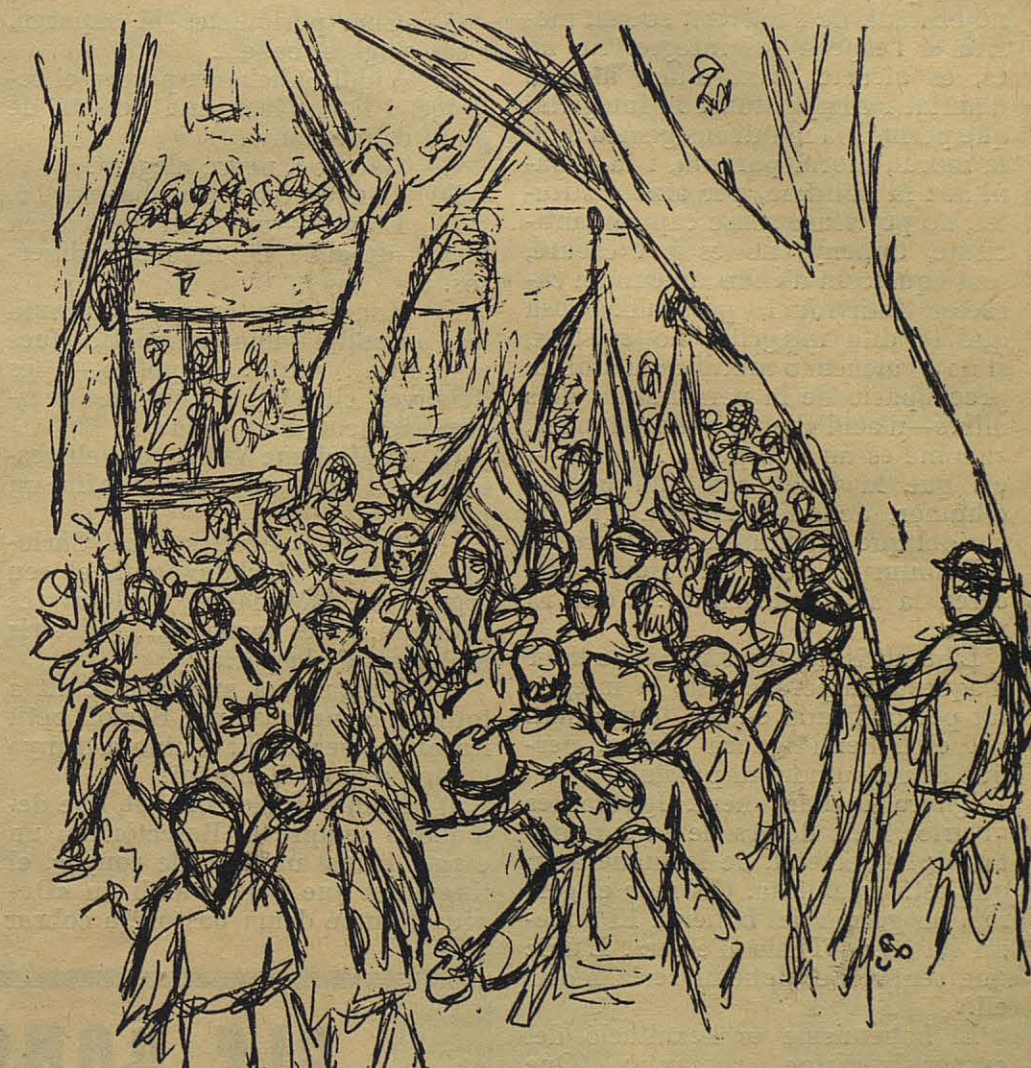
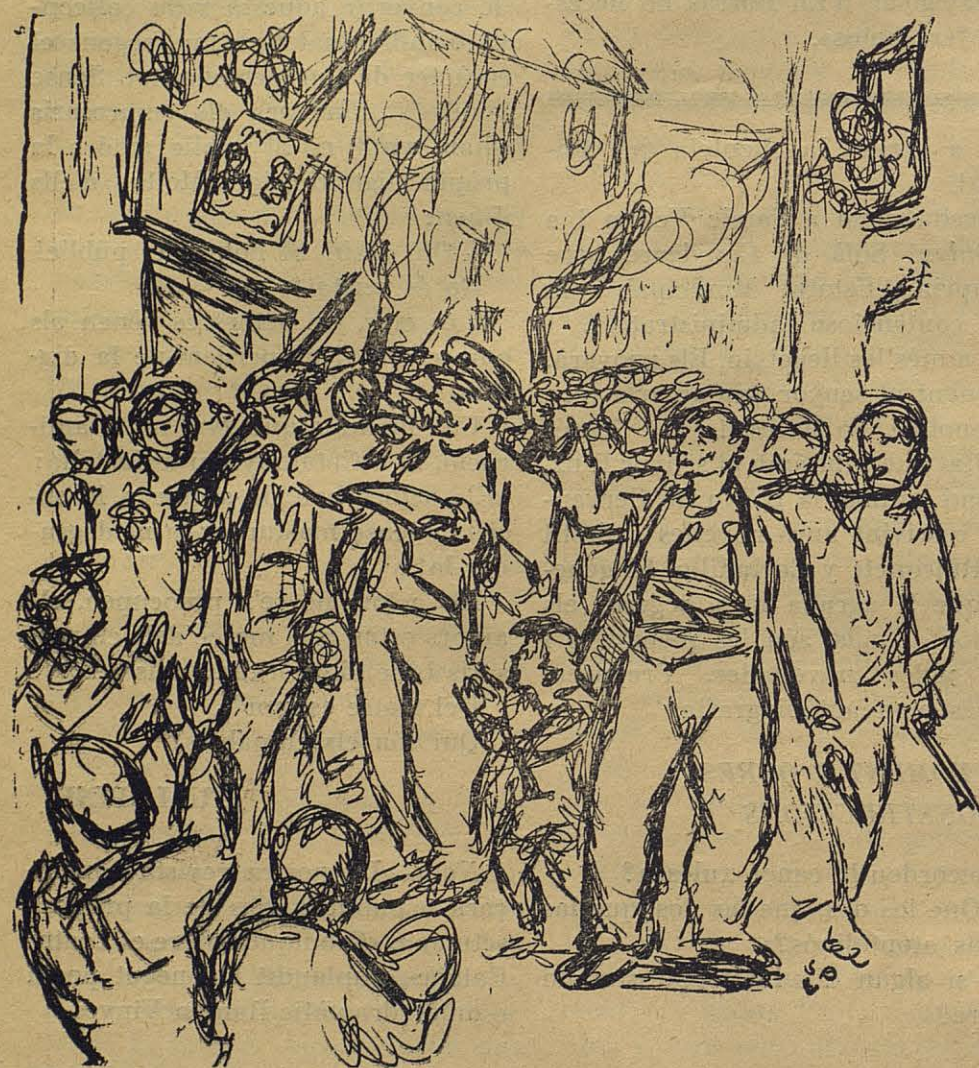
isolats d'uns malfactors eren castigats severament i immediata pel mateix poble.

Fins el crit aquell: Visca Macià! Mori Cambó!, era cantat, més que amb el desig de la mort del cabdill lligaire, amb el gust d'exaltar més, de reforçar el Visca Macià!

Les banderes, els penons a l'aire en senyal de fortalesa i d'alegria, eren com una llum viva que resplendia per l'àmbit de la ciutat. Tot servia per a cartellera, per a ensenya. De tant en tant es trobaven dos

seves cases. Algunes senyores l'esperaven sense massa inquietud. Tenien curiositat de conèixer l'anarquista de Terrassa.

Però el temps passava i les coses reprenien el seu ritme normal i els senyorassos (tan poc senyors en el veritable sentit del mot), recobraven l'esma i començaven a boicotejar la República. I tampoc no els succeïa res. I molts incursos en delictes de lesa ciutadania, de lesa pàtria o en immoralitats administratives, corrien adalerats a oferir-se a la nova

ments difícilissims, gairebé sense republicans; no acceptaven que malgrat els pronunciaments i la paviada, la república caigués sense que els homes que la presidiren perdessin una engruna del respecte i consideració que havien merescut, no veien que la república caigués per una militarada, per un cop de mà, a traïció, i no per la voluntat del poble.

Altrament, segons l'illustre Cambó, la República no era possible. Ja no es mouen els pobles per tal d'adquirir més o menys llibertat, ja no s'estilen els canvis de règim formal. Ara únicament són possibles els so-

ofegar en sang qualsevol moviment dignificador. Exemple: Jaca.

I, per acabar de fer el pes, els monàrquics auguraven les més catàstrofiques conseqüències a l'enderrocament del règim. Els assassinats estarien a l'ordre del dia, la xusma es llençaria sobre els magatzems i els homes a robar el que pogués, fins les dones guapes i perfumades dels burgesos reberien l'embestida folla de les turbes revolucionàries.

Els que feien tants mal averanys, no coneixien el poble, no confiaven en el poble. El creien amb totes les mateixes xacres, amb tots els mateixos vicis que rosegaven la seva

grups amb banderes, es saludaven amb inclinacions de banderes i amb el crit a cor: Visca l'Avi! Visca la República! Visca Catalunya!

I mai tampoc no s'havien vist tan agermanades la bandera espanyola i la catalana. Era el veritable moment de la cordialitat. La bandera espanyola era, però, hissada com republicana. No portaven la gent la bandera espanyola. Portaven la bandera republicana, la subversiva, que ja no ho era.

Els senyors, astorats, guaitaven amb més por que goig l'esclat popular. No se'n sabien avenir. Temien d'un moment a l'altre l'assalt a les

situació, es presentaven com republicans de tota la vida. I alguns assolien els llocs que aspiraven. I altres republicans, altres catalanistes, feien encara la guàrdia al carrer...

L'alegria no s'ha conservat. No era possible. Però amb tot, aquella data del 14 d'abril ha quedat incrustada en la memòria i en el cor dels bons ciutadans, perquè ella obria l'etapa fecunda de la nostra llibertat, del nostre redreçament i dignificació.

Esperem un altre dia d'alegria. L'Estatut.

JOLFONT

Arts

Bohemis a Barcelona

1.—Hi ha bohemis, sens dubte.

El bohemí sempre ha estat un bibelot immortal. Ha pogut morir, a les èpoques de materialisme, i no ha mort, no! El titella, que és el bibelot, que és el «deus ex machina», no obstant, de l'activitat social, morirà si l'esperit fos íntegre. No ho és, és aleacte, fruit d'una aleació d'unitat i compositat. I la integritat que permetria la intransigència amb la moral, moral paraula, i la urbanitat i la polidesa, per això institutes, no pot viure sense cap romanticisme, almenys no es pot creure, sense quelcom d'endeuament del caràcter individual, personal. Cosa que la dita integritat no existeix, si no és aleacta o mixtificada amb la preocupació de la personalitat dels altres—d'ací l'«homo homini lupus», «l'home és un llop per a l'home»—, els que la viuen són una pàgina d'humor, de quasi ridícol. Qui no riu del que intenta ésser íntegre?

Definim el bohemí: Home que cerca la seva integritat... i que fa riure.

L'humorisme passiu va néixer d'aquesta impotència de la integritat personificada en un determinat.

I el bohemí ignora l'amor, perquè és un humorista passiu.

Ignora l'esbargiment. Ignora les alegries i els dolors de la comunitat, de la societat, de la manera en què està establerta. (Es mor el germà, un germà del bohemí. El bohemí ha dit: «Tenia d'ésser». L'únic que sentiria el bohemí seria morir ell.)

El bohemisme és l'exaltació del caragruixudisme romàntic. Que consti!

2.—A Barcelona n'hi ha molts de bohemis. Benigani, el cap dels bohemis barcelonins. Vidal Salichs, Bartolí Gómez Petit (ara s'ha casat amb una milionària, diuen, francesa). Canyes. Llauradó (encara que no s'ho cregui). I molts més.

Gairebé tots prenen café al Grill Room (carrer Escudillers). Alguns prenen té o camamilla, si tenen... conseqüències de portar un model a un fotògraf! A primer cop d'ull, el Grill Room (demà passaré a cobrar la comissió de l'anunci) fa suposar que ha estat traslladada a Barcelona la «Rotonda» de París. Quasi ho és! Per de prompte, ja ha estat allí «le roi masqué», marqués

de Hoyos i Vinent, amb el seu monocle, com Capdevila.

El dia 18 de desembre de l'any passat varen tenir una escena «a lo Murger». Jo me'n guardo el següent anecdotari:

A) Cinc periodistes hi soparen, i cap pagà el cobert.

B) Vidal Salichs va perdre el rellotge, i li donaren una pesseta de plom com a canvi.

C) Gamboa, negre elegant.

D) Canyes, trist, però bastant bé.

E) El violí—un violí que varen tocar—desafinà en moments diversos.

F) Zanni, bon company, prenia les ampolles—una ampolla, dues ampolles... vint... ampolles—i les deixaven ell i Bartolí simples «cascos», «cascos d'ampolla».

G) A Madame Vidal, com ell vestida estil romàntic, se li inflà un peu.

H) Grans «cocottes». La Carlota, «Madame Carlota» amb el seu seguiment. «Madame Carlota» és catalana... i és francesa... (Misteris materials de la parla!

I) Benigani va amargar la nit a tothom, començant per Bartolí petit i acabant per a mi! Quina estranya amargar la de Benigani!

J) El militar desconegut, que demanava sempre al Refectòrium un cargol i una ampolla de conyac, el tingueren que portar amb un «David» (també demà passaré a cobrar

la comissió de l'anunci) a casa seva.

3.—Però... ja ha escrit Emili Carrère, un altre bohemí:

«Com en seguici de pesombre van passar els tristos lluitadors de l'art, els que havien ofert llurs vides a l'amor d'aqueixa bellesa del carrer, esgroguisada, peluda i mal vestida, que besa i mossega, blasfema i ora, d'aqueixa amant d'ulls com gotes glauques d'absenta i tentacles d'aranya que ama amb tanta intensitat i fa amar amb tanta saviesa i perversitat que, quan deixa d'acariciar i ésser acariciada, tot és ja feina del cuc.»

El bohemí ja té seixanta anys, més o menys, i per força s'abraça al llit anònim d'un hospital.

Es veritat sencera: Encara caminen pel món molts morts també, amb aqueixa mort interior que produeix el fracàs de l'ideal de tota la vida. La ment està sense que la mogui ningú, i fins les llàgrimes es tornen lloses. (Maleïda bohèmia!).

Sí, són tots ells, sóc jo també, que avui, demà, he sortit, com el filòsof Rubí a les tsíviies, i, malgrat tot, he plorat constància. El devenir no importa.

Hem de trencar els miralls, per a què no reflexin la ridícula de la nostra calba o el pèl flàcid amb les arrugues verdes al front, damunt els ulls esborronats en gruta. Sarcàsticament... La mà al pit, prop del cor: Caminar vers la tristesa de l'epileg? Ja! Ja! Ja!

AUGUST TURLUPINE

ELS BONS PANYOS A BONS PREUS

SOLS
ELS
TRO-
BARA

EN
AQUES-
TA
CASA

TELEFON 12955
BARCELONA

Plaça de l'Angel, 1
Tapineria, 2

Rebudes les novetats de la present temporada

Studio Cinæes

El Carrer, per King Vidor.

Coneixiem ja l'obra teatral d'Elmer Rice per la bella traducció que va fer-ne Millàs Raurell, i que fou representada al teatre Romea. En aquest film, King Vidor ha seguit fil per randa la peça de Rice, i fins i tot, ha pogut realitzar—valent-se dels recursos amb què compta el cinema—millor que no pas ell mateix el seu pensament, que hagué d'ésser per força limitat per l'estretor del marc de l'escenari.

No vol dir això, però, que el camp d'acció de què ha disposat el cineasta, fos gaire més extens. King Vidor com Rice, no ha volgut sortir d'aquell tros de carrer. Per això, per tal de donar mobilitat a les escenes, ha calgut no tan sols enfocar successivament als diversos actors que participen en el diàleg—ací obligat, ja que el que en parlin, és l'únic mitjà per saber que és el que passa a dins—sinó enfocar-los de les maneres més diverses i amb un continu moviment de la màquina; ara apropant-s'hi, ara allunyant-s'hi o allunyant-s'hi i elevant-se a la vegada—en diagonal podríem dir—truc que permet aquella vista dels terrats dels gratacels, amb un nuvolet al fons, d'efecte verament espectacular.

També la façana, l'escaleta, les diverses finestres... hi són representades des dels més oposats punts de mira i amb les allunyades perspectives.

Es evident en aquesta producció, el desig de King Vidor de superar-se, de fer possible aquesta paradoxa: que un film teatral, sigui una obra de cinema pur. Una obra d'estudi, de filigranes, personalíssima, que deixa a l'espectador perplex, en constatar que tot aquell seguit de formes i d'expressions inèdites sigui producte de què a un artista se li hagi acudit el dir: Ara vaig a fer un film!

L'escenari, arranjat, com els seus. Amb una marcada tendència a què els objectes tinguin dos tons—clar i fosc—i de formes geomètriques rectangulars—fosca la faixa pròxima al perímetre, més clara la superfície interior—per així poder tenir diferenciacions quasi bé pictòriques. Per citar un exemple, cal si més no recordar aquella escena en la qual el jove jueu seu a l'escala que dona accés a la casa, amb la superfície horitzontal dels graons pintada d'un color clar, mentre la superfície vertical, més fosca, ressalta, les faixes de la qual, alternativament clares i fosques, produeixen, en allunyar-se la màquina, un efecte senzillament meravellós.

La interpretació—tenim viu encara el record de la peça teatral—es

presta naturalment a comparacions. Molt bé Silvia Sidney i William Collier. En canvi, aquella vella xafardera del gos, i aquella mosseta alegre de la ginebra, no ens acabaren de convèncer del tot. O per dir-ho altrament: ens agradaren més—amb perdó de King Vidor—les senyores Guart i Rodríguez, del teatret del vell carrer de l'Hospital.

XICOTA

**

La línia general, per J. M. Eiseinstein.

No sabem si algun dia ens serà permès el trobar dolents els films russos, sense provocar la ira dels nostres amics, i el que aquests ens titllin de reaccionaris. El que si per ara podem dir, és que els films russos considerats separatament, són bells i intel·ligents. Però tenen un defecte capital: i és que dintre dels d'un determinat grup, vist un, vistos tots.

Sempre el mateix tema repetint-se, amb els mateixos trucs, i amb realització parella, que a no ésser per l'alta qualitat del narrador, acabarien per cansar-nos. El cineasta, però, té prou puixança perquè no prengueu en consideració, que quan trenquen una escena per donar pas a una de nova, ja imagineu quina sigui la que va a seguir. Ell amb una

expressió més bella si cap, farà oblidar-vos de la repetició, i encara us proporcionarà el gaudi d'una descoberta.

Per això nosaltres lamentem aquesta obsessió per la propaganda del règim, que vol fer del cinema un art lligat de peus i mans a un règim que el sosté, i obligat a fer-ne la seva apologia, sense voler tenir present que enquadrar-lo és limitar-lo i empetir-lo.

Quan es dona pas a la lliure manifestació de la bellesa, es produeix una «Romança sentimental». Quan aquesta es subordina a la causa, pot produir-se, tot el més, «La línia general» o el que és igual: «La terra», d'Eiseinstein.

I ja és fàcil de suposar el que serà el darrer film de la Sowkino projectat a Barcelona: una presentació acuradíssima de les misèries que causa la no-socialització; un immillorable camp de blat agitat pel vent; els avantatges de la realització, realitzades en quadros sorprenents; i per acabar—no tots els països poden vanar-se de tenir-los, però—una formidable exhibició de tractors, en correcta formació militar.

No obstant, el film que comentem no és gens pesat i és preferible cent voltes a la majoria de produccions americanes.

J. M.^a X.

“Dirigible”

per

Jack Holt

i

Ralph Graves

Pàgina femenina

La dona catalana davant l'Estatut

Avui, igual que ahir, quan es tracta de mantenir la nostra fermesa davant dels instants perillosos, aquesta deu ésser la tàctica de la dona catalana.

Recordem per uns moments, sinó, aquella diada gloriosa del dia 2 d'agost del 1931, i veurem amb una emoció indescriptible el gest cívic de la dona de Catalunya, manifestant-se públicament signant el plebiscit femení pro-Estatut.

Han passat moltes mesades, tantes, que gairebé semblava que la nostra veu d'aleshores s'havia perdut en el caos del confusionisme; ja per molts aquella autoritat de Catalunya s'havia esvaït davant de la realitat positiva d'unes Corts espanyoles que treballaven en una Constitució que deixava uns passants molt reduïts davant de les amples i liberals pretensions dels nostre poble.

De la Constitució es despren un xic de comprensió per la voluntat sobirana de Catalunya; els homes d'aquestes Constituents no poden desautoritzar aqueixa voluntat.

Avui torna a ésser viu l'interès del nostre poble davant l'imminent instant en què l'Estatut serà lliurat tal com volem i tal com va refrendar-lo Catalunya.

Voldríem recordar quelcom d'aquelles diades glorioses, quan de poble en poble portàvem amb l'esforç de la nostra voluntat l'escampada de la llevar benaurada que significaven els conceptes de l'Estatut que s'havia dictat Catalunya.

A les dones, tres conceptes únics els interessaven: la cultura catalana, la supressió del servei militar i el gest amorós que representava envers les altres terres d'Ibèria l'abraçada de concòrdia que es desprenia de l'Estatut de Catalunya.

Perquè Catalunya no admet exclusivismes de cap mena. Si s'ha dictat un Estatut, és perquè creu que les altres terres d'Hispania poden fer-ho igual que ella mateixa.

Això únicament mobilitza la dona. Ella veia en l'Estatut la seguretat moral mitjançant la cultura pel poble, que és tan sols el que pot interessar-li peremptòriament, i la seguretat material, mitjançant la supressió del servei militar reduint-lo al mínim i no sortint-se del territori català.

Naturalment que, potser, altres

punts també li interessaven, però cap altre amb tanta emoció com aquests tres, que són l'essència del sentiment que guarda l'Estatut.

Cal no oblidar fàcilment la nostra gesta que aquell dia ens donava la categoria de ciutadanes.

I precisament cal no oblidar-lo avui, quan de bell nou el poble, en un escaif d'entusiasme, torna a vibrar, com és lògic, davant de l'instants més delicat perquè pugui haver passat tota la nostra emoció nacionalista.

No és que l'Estatut sigui la fita última de les nostres aspiracions, però recull una avançada dels nostres anhels, i si un dia deixàvem que la República Catalana fos el gest magne d'una data gloriosa per a transformar-la per obra i gràcia de la nostra comprensió i del nostre amor en una Generalitat de Catalunya, que podia aspirar a un mínim d'ideals aconseguits a canvi de què altres terres també recollissin dels homes nous de la vella Espanya els seus anhels i aspiracions, ens en donem per satisfets, i no eus sap greu haver claudicat davant de la realitat meravellosa que ha fet renéixer en el cor d'altres pobles les cendres mortes d'un sentiment que teníem oblidat.

Això ho comprenem les dones, i per això vàrem mostrar-nos el dia 2 d'agost, i per això, igual que aquell dia, ens ratifiquem amb la mateixa afirmació ara, que és quan cal que Catalunya es senti commoguda d'entusiasme i de fermesa.

No vacillar, seguir fit a fit la trajectòria que pugui seguir l'Estatut, estar amatents en tot instant, no deixar que el nostre esperit decaigui per un instant.

I, per damunt de tot, mantenir la nostra confiança en el nostre venerable President Francesc Macià, ànima de Catalunya, i estar sempre al seu costat.

Per l'esdevenidor de Catalunya, cal que vetllem tots, cal que vigilem atentament la sort que puguin tenir les nostres aspiracions, i si calgués, les dones de Catalunya tenim l'obligació, ja que nosaltres som la força moral que pot fer vacillar únicament la voluntat del poble, d'empènyer l'home a què respongui tal com deu, si és que la seva opinió és consultada.

M.ª TERESA GIBERT

A través dels segles, d'ençà d'Eva

Els temps passen i les coses canvien! Però el que persisteix des d'Eva ençà sobre la dona és la fama poc satisfactòria de temptadora.

Eva, nostra primera mare, fou temptada allà al paradís per la serp, i després d'haver comès el primer pecat, cometé el segon temptant el seu company Adam.

Si, encara que ens pesi, les dones hem de reconèixer que la primera dona portava al seu damunt l'estigma de temptadora, i en canvi el pobre Adam la de temptat.

Si ara, en ple segle XX, Adam i Eva poguessin tornar, i s'acomodessin a l'ambient actual, segurament que succeiria a l'inrevés de com succeí.

En l'aspecte que més s'anomena temptadora la dona, cal reconèixer que sempre n'hi han hagut que, fent honra a la bona anomenada, han estat l'esca del manament d'un home, que, per si sol, potser no hauria mancat, però això avui és una excepció.

En general, deixant les excepcions de banda, i certa mena de gent, veiem que l'home comença la seva joventut als catorze o quinze anys, igual que la dona, la joventut d'aquesta es limita a presumir-se en el vestir, en la seva «toilette», donar algun passeig i assistir a alguna diversió, sempre acompanyada dels pares o superiors. Els joves també presumen en el vestir, en una bona «toilette» i donen volts de Rambla com les noies, però, i què més? Ah, això ells ho sabran! S'ou dir sovint: Tal jove, tot i essent de família distingida, retira cada nit de les dues en amunt, també! Res, per això és la joventut! Ja se sap!...

Després de deu o quinze anys de joventut llibertina i inconscient, volen mullerar-se, naturalment, amb una bona noia.

La noia, que sempre ha portat una vida quieta i sossegada, fent la joventut com abans hem fet menció, li toca, si vol maridar-se, arregar una flor que fa deu o quinze anys que es desfulla. No vull prendre dels homes l'anomenada que tenen de víctima, però, us sembla gaire natural que una ovella mossegui un llop?

Eva, en dir-li Déu perquè havia comès el seu primer pecat, desobeïnt, respongué: Oh, Senyor, la serp m'ha temptat!

Si la nostra primera mare ens pogués parlar, no dubto que ens diria amb veu ben forta que si eren hereditàries les seves faltes, la primera encara subsistiria, però la segona havia quedat traspassada als homes.

CONXA ESPINALT ARRO

Fornals

ELS LLUMINS

Kreuger va pagar cinc milions de pessetes al rei felló. Mal profit li fa cin.

CAMBO

Ha clavat una panadera als seus. Però nosaltres no ens acabem d'enternir.

JA ERA HORA

De què els catalans fessin el front únic davant la qüestió de l'Estatut. Suposem que «La Publicitat» ho comprendrà així. I deixarà de combatre Lluhi i Xirau per haver signat el vot particular que s'ha fet seu tota la minoria catalana.

LA LLIGA I ELS CAVERNICOLES L'ANIVERSARI D'UNA DERROTA

El dia 18 d'aquest mes féu un any de la formidable derrota que en tots els pobles ibèrics experimentaren els partits que anaven a les històriques eleccions municipals amb la consigna d'apuntalar el tron del senyor Borbó. Aquell dia, el mateix fracàs agermanava a monàrquics, agraris, regionalistes i altres oligarques posades al servei de l'opressió popular i dels interessos de llurs components. D'un cantó a l'altre de Península, el crit era el mateix: República, Sobirania popular, Llibertats democràtiques...

Ara, avui fa vuit dies, precisament en la data de l'aniversari d'aquella explosió de la voluntat popular, els mateixos sentiments de tirania i les mateixes ambicions de privilegi ajunten als derrotats d'ahir... Ventosa i Calvell, plutòcrata català, conferència amb Martínez de Velasco, representant de la gran propietat agrària castellana. I de les indiscrecions d'aquest darrer als periodistes publicades aquests darrers dies, en sobresurten essencialment dues conseqüències fonamentals: l'animadversió de les grosses burgesies dels pobles ibèrics envers el règim i la claudicació vergonyosa que, en vigílies de la discussió de l'Estatut a les Corts Constituents, representa per a un partit que encara té el cinisme de dir-se català i catalanista, sense que hagin estat desmentides aquelles afirmacions, que pretenen presentar davant d'Es-

panya en franc desacord els partits catalans envers les nostres llibertats, en els moments en què aquesta unió sagrada és més necessària.

ELS CAVERNICOLES I LA LLIGA, UNITS PARLAMENTARIAMENT

El senyor Martínez de Velasco està realitzant una sèrie de gestions per a reunir a totes les extremes dretes de la Península en un front únic electoral que els permeti aspirar a obtenir una proporció numèricament important a les corporacions públiques per tal de fer més eficaç l'obstrucció a la República a què s'han llançat, cadascú amb llurs mitjans i de llur situació especial, les forces monàrquiques supervivents. A aquestes gestions, nosaltres no tindriem res a dir-hi, si es limitessin als aspectes de política general (finances, apreciació de la qüestió religiosa, reforma agrària, etcètera) que afecten a la política general de l'Estat, però tenim de criticar durament a qualsevol partit català—en aquest cas, a la Lliga Regionalista—que saltant per damunt de la més elemental noció de patriotisme s'atrevis a posar-se d'acord amb partits unitaristes espanyols, subordinant el patrimoni cultural i espiritual del nostre poble a les qüestions materials d'una determinada classe social de Catalunya, de la que en constitueix solament una infima minoria.

I tenim de criticar-lo encara més durament, si el partit esmentat—com succeeix en el cas de la Lliga Regionalista—té la gosadia d'exagerar demagògicament un catalanisme estrident esperant cacar incautes que puguin servir de base a les ambicions dels seus «líders». La

Lliga, avui com ahir, com segurament demà, segueix parlant un llenguatge absolutament diferent quan es dirigeix a catalans o a forasters. Examinem les possibilitats d'aquest acord amb els cavernícoles que ara pretenen realitzar els senyors Ventosa i Abadal i recalcarem aquesta insinceritat dels homes regionalistes quan escriuen o parlen de cara a Catalunya.

EL FRONT ÚNIC DE DRETES QUE ES PROJECTA

El senyor Martínez de Velasco ha exposat les bases per al front únic de dretes i en les seves freqüents converses amb el senyor Ventosa ha coincidit amb ell en l'apreciació del moment, en la solució que s'ha de donar als problemes polítics actuals, inclús en el procediment a seguir, sense que en cap instant els hagi separat la menor discrepància. Darrerament s'ha consolidat, encara més intensament si això fos possible, llur unitat de pensament en apreciar els darrers esdeveniments. El llur propòsit és d'arribar a posar-se d'acord abans de la discussió d'aquest trascendental assumpte de l'Estatut, que tant preocupa Espanya.

Els dogmes o principis bàsics d'aquest front únic serien, sempre segons el senyor Martínez: ordre, treball, respecte de les creences i respecte de la propietat. O, sigui, traduït al llenguatge corrent i entenedor: Primer: Perpetuació del desordre legal i jurídic de l'època de la monarquia i conservació de l'ordre material que ha de fer possible els privilegis i les arbitriarietats a què estàvem acostumats; segon: repressió sagnant de les reivindicacions obreres i disminució general de salaris; tercer: protecció a les ordres religioses i incompliment de l'article 26 de la Constitució, i quart: abandonament de tota reforma agrària i persistència de l'ocultació fiscal a què estan acostumats els grans capitalistes i gran terratinents.

Nosaltres no tindriem res a objectar que la Lliga es fes seu aquest magnífic programa, si aquesta aliança no comportés els perills a què lliura l'aprovació de l'Estatut, segons quina sigui l'actitud de la Lliga en aquesta qüestió, donada l'especial manera d'enfocar tots els problemes de llibertat, que tenen els seus actuals amics i futurs aliats.

Dipòsit de vins de collita pròpia

Gran especialitat en la
e l a b o r a c i ó
de patates fregides, salades

Enric Travé
Berga, 2 - BARCELONA - Gràcia

Telèfon 70294

Elegiu "L'Opinió".

Elegiu "La Humanitat".

L' Estatut i els partits

A mitjans d'abril probablement tindrem aprovat l'Estatut i arribat aquest moment històric, són molts els que es pregunten quina serà l'estructuració que prendrà la política catalana. Els elements dretistes esperen amb fruïció l'instant en què demanat el poble per exposar de nou la seva voluntat, aquesta es manifesti clarament favorable a la seva ideologia. Hi ha elements d'esquerra que temen que les condicions no resultin molt favorables per renovar l'esclat d'entusiasme de les eleccions passades, però per sobre de l'optimisme dels uns i per sobre del pessimisme dels altres hi ha una altra raó que pesa més que les opinions i aquesta raó ens ve donada pel mecanisme evolutiu de la massa social dels pobles renaixents.

N'hi ha prou amb estudiar els altres moviments nacionalistes que s'han desenrotllat en els nostres dies per trobar-hi un paralelisme tan patent que en aquests moments pot ésser el nostre millor guia.

Tot moviment nacional comença amb un desvetllament que presenta un aspecte purament local. Una simple aspiració autonòmica sembla ésser la màxima finalitat i aquesta aspiració porta indefectiblement com a conseqüència una negativa o una repressió per part del poble dominador. La reacció, però, és immediata, l'oposició comunica al poble sotmès nova vigoria, i el nombre de descontents va en augment. El moviment nacional iniciat per un grup insignificant, va extenent la seva acció radial i es comunica primer a les classes benestants per quant la seva situació és la més favorable per a rebre la influència cultural, base i origen del moviment renaixent.

Aquestes classes socials agafen, però, del moviment nacional una part solament de la seva significació. No en fan un moviment generós, sinó que en fan un moviment de classe, amb tots els inconvenients que pot portar per un poble renaixent, el que un sentiment general quedi acaparat per una classe social.

Aquest esperit de classe porta a un divorci entre les classes benestants i les classes proletàries i observem el fet singular que el proletariat que és el que precisament havia conservat curosament les tradicions i l'esperit de raça, és l'únic que es manté allunyat del moviment renaixent.

Una segona etapa es caracteritza perquè, trencats els motllos on es limitava el moviment nacional, aquest passa al poble i aquell moviment que havia tingut un caire dretista i conservador adquireix de prompte un caire social de reivindicació de classe. En realitat el que passa és que té lloc un canvi profund en l'estructuració política. El veritable nacionalisme és l'únic que pot portar-nos a una veritable democràcia. Els règims imperialistes són per essència absolutistes, en ells un poble porta la directiva que hauria d'ésser repartida entre els pobles que estan sota la seva sobirania i dintre el mateix poble imperialista, és una classe social la que treu el profit d'un règim de desigualtat en el qual té la preeminència.

Amb un renaixement nacional, en canvi, té lloc el despertar de tot un poble. No és una classe social, són totes les classes i és perfectament comprensible que les classes proletàries tinguin per llur nombre una

LLIBRERIA

ARIEL

Un llibre interessant, emotiu

Perseguint el Sol

del Solitari de la Mar, traduït per Miquel A. Baltà
La vida en plè Occetà, les bel·leses del Tabits son reflectides amb verisme imponderable

influència màxima que porta com a conseqüència la implantació d'un règim verament democràtic.

Aquest és el camí que han seguit totes les nacionalitats renaixents. Finlàndia, Estònia, Lituània, Letònia i Txecoslovàquia són avui els pobles que tenen els règims socials més avançats d'Europa. Si estudiem l'evolució que han seguit fins arribar a aquest alt nivell democràtic veurem que es idèntic al seguit pel poble de Catalunya. Com a mostra, puix que un article no ens permet altra cosa, anem a donar l'evolució social de la política de Txecoslovàquia. Els primers partits nacionalistes tenien un caire conservador i de dreta, així en l'any 1870 existia el partit dels vells txecs de tendències moderades i el partit dels joves txecs amb violències polítiques socials i religioses més avançades. Els primers tenien la preponderància, però a la mida que avançava el moviment nacionalista les tendències radicals s'anaven accentuant en els tres aspectes i així veiem com en 1891 els primers foren derrotats prenent la preponderància el partit dels joves txecs. En l'any 1901 observem una nova avançada de les idees radicals amb l'aparició dels nous partits radicals i socialista. En les eleccions de juny de 1911 tingué lloc la desfeta del partit clerical txec que no obtingué ni un lloc. Avui els txecs amos absoluts dels seus destins han establert *pràcticament* una de les constitucions més avançades d'Europa.

El paralelisme amb l'evolució de la política catalana és evident. Aquí també hem tingut un partit de dreta i reaccionari amb la Lliga Regionalista, un partit més avançat amb Acció Catalana, i finalment un partit absolutista d'esquerra amb l'Esquerra Republicana de Catalunya. Un retrocés en aquest camí de llibertat política, social i religiosa, representaria una anomalia històrica que estem segurs que no permetran les masses liberals i particularment les masses treballadores de Catalunya.

ALEXANDRE DEULOFEU

(De l'«Empordà Federal».)

Homenatge a

Lluís Companys

24 abril 1932

Acudiu a l'àpat popular que tindrà lloc a la una de la tarda, al Palau de Belles Arts, de Barcelona, amb l'assistència del President de Catalunya, Honorable senyor Francesc Macià.

Preu del tiquet NOU pessetes.

Subscriuiu-vos, per modest que sigui el vostre concurs, a la llista d'aportacions per costejar la Placa d'Argent i Marbre, commemorativa de l'acte, que serà lliurada a l'homenatjat.

Poseu la vostra signatura en els fulls d'adhesió i aviseu els vostres amics perquè hi signin.

El que ens diu Joaquim Maurin de la República

Al número passat, per manca de temps i d'espai, no pogueren anar aquestes ratlles de Maurin, que senyalen l'actitud dels comunistes catalans davant l'aniversari de la proclamació de la República:

—La meua opinió sobre la República en relació amb Catalunya?

—Un any de República... de treballadors «de totes classes»! Un desencany general de les masses treballadores!

—¿Què serà d'aquesta República dintre d'un any, en 1933, quan hagin passat dos anys del 14 d'abril de 1931?

—Des del moment que la República no se suporta en els obrers i camperols, la base social damunt la qual descansa el nou règim és, aproximadament, la mateixa que tenia la monarquia.

La República tenia plantejats quatre problemes principals de la Revolució democràtica: destrucció de la monarquia fins a les seves arrels, destrucció de l'Església, repartiment de terres i alliberació de les nacionalitats.

Tots aquests problemes resten en

peu. Han estat esboçats, però cap solucionat.

Catalunya tindrà un Estatut limitat. Adquirirà el caràcter de «Regió», però no el de «Nació», que és el que interessava.

L'Estatut, tal com quedarà aprovat per les Corts, és una befa.

Catalunya, si vol ésser lliure, no pot consentir que se li doni la llibertat amb compta-gotes, a contracor.

Avui, Diada del Llibre

ES POSA EN VENDA el segon volum de «Perseguint el Sol»

DE TORNADA

Pel Solitari dels Mars

Alain Gerbault

Traduït per MIQUEL A. BALTA

NOMBRESES FOTOS DOCUMENTALS

Preu **CINC** Pessetes

10 % de descompte

Edicions **ARIEL - Boters, 2**

Què va passar a Prats de Molló?

EL LLIBRE

La Catalogne Rebelle

vos ho explicarà

Demaneu-lo avui mateix a la
Llibreria «Ariel»-Boters, 2

Preu **10** Pessetes

amb el 10 % de descompte

Avis

La Secció Femenina d'Esquerra Republicana de Catalunya, prega a totes les seves afiliades, i a les dones de Catalunya en general, que assisteixin a la manifestació que per la integritat de l'Estatut es celebrarà diumenge, dia 24 del corrent.

Lloc i hora de reunió, a «La Falç» (Rambla de les Flors, 30), a dos quarts d'onze del matí.

Dones de Catalunya que vau signar el Plebiscit Femení pro-Estatut, no hi manqueu!

La casa

Bastida

El secret del nostre èxit és degut a tres raons:

1. La fórmula d'un nou estil aplicat a l'art del vestit.
2. Tenir sempre disponible el vostre vestit, tan gran com petit, amb gustos seriosos i en gran fantasia.
3. L'organització de la fabricació i venda directa al comprador i escrupolosament amb un petit benefici.

Som els que varem implantar i facilitar el vestit amb la major elegància i la més incompatible baratura evitant acudir als sastres de mida que, amb els seus preus elevats, era impossible seguir els corrents de la moda. Oferim en la nostra SECCIO DE SASTRERIA la següent norma de preus:

Trajos confeccionats, tipus reclam...	des de 10 pessetes fins a 30 pessetes.
Trajos confeccionats, qualitat superior...	des de 40 pessetes fins a 75 pessetes.
Trajos a mida, en qualitats econòmiques...	des de 30 pessetes fins a 60 pessetes.
Trajos a mida, gèneres de gran fantasia...	des de 50 pessetes fins a 100 pessetes.
Pantalons econòmics...	des de 5 pessetes.
Pantalons fantasia...	des de 8 pessetes.

Els nostres avantatges amb preu de liquidació els veureu demostrats amb els nombrosos maniquís que als nostres aparadors exhibim, amb models d'estil i gust modern. Això fa que ens engrandim i que la nostra venda vagi sempre en augment.

L'amplitud de les nostres existències arriba fins a les qualitats més selectes i luxoses, sempre amb una gran diferència de preus més barats.

En casos de necessitat, tenim muntada una SECCIO DE CONFECCIO A MIDA, que ens permet entregar els encàrrecs a les quatre hores.

SECCIO DE CAMISERIA

Camises blanques...	des de 3'95 pessetes.
Camises percala...	» » 4'95 »
Camises popelín...	» » 6'95 »
Calçotets...	» » 1'95 »

PREUS QUE REGEIXEN A ALTRES SECCIONS DE LA CASA

Impermeables...	des de 15 pessetes	Cinturons...	» » 0'95 pessetes
Trinxeres...	» » 10 »	Lliga-cames...	» » 0'50 »
Americanes punt...	» » 20 »	Mocadors butxaca...	» » 0'50 »
Americanes esport...	» » 15 »	Mitjons fantasia...	» » 0'50 »
Guardapols...	» » 5'95 »	Tirants...	» » 0'95 »
Gorres...	» » 0'50 »	Pijamas...	» » 3 »

Obsequiem als nostres clients amb segells d'Estalvi Popular, de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i Estalvi, i altres diversos presents, segons l'import de les compres.

ADVERTIMENT. Els que de fora Barcelona vulguin servir-se de la nostra casa, poden escriure, i adjuntant 0'25 pessetes, en segells, rebren mostres, figurins i un sistema especial per a prendre's les mides, amb les instruccions necessàries, per tal de rebre l'encàrrec abans dels sis dies.

El divorci

La República ha elevat la dona al nivell que li corresponia en una societat ben organitzada. Fins el seu adveniment, pesava sobre la seva condició jurídica, com una reminiscència de la maledicció bíblica, que la féu culpable de la perdició de la humanitat. Subjecta a la minoritat perpètua, no podia gaudir dels drets de ciutadania, ni gairebé dels civils, tancades les portes a la gairebé totalitat dels càrrecs oficials, supeditada al pare o al marit, incapacitada jurídicament pels actes més senzills de la vida, la dona a Espanya era una excepció en la civilització europea. Ara, amb la Constitució nova, amb la llei del divorci, la dona, gaudeix d'iguals drets que l'home; la seva situació jurídica pot servir d'exemple als primers països d'Europa. Fora d'Alemanya i Rússia, no veiem que hi hagi cap país que tingui en aquesta matèria una legislació més avançada. En tanta manera, que la preocupació actual és la de si sabrà fer un bon us d'aquestes facultats mediatitzades, com està en massa proporció per un fantasma clerical, renyit amb la intel·ligència i àdhuc amb la veritable doctrina cristiana.

La llei del divorci, aplicant i desenvolupant els principis sentats a la Constitució, garanteix a la dona, sigui la que es vulgui la causa del divorci, la plena i lliure administració dels seus béns.

Així, l'article 23 de l'esmentada llei, estableix que, quedant dissolta, per sentència ferma, la societat conjugal, cada u dels cònjuges pot demanar la liquidació i separació de béns, i el 24, que tant el marit com la muller adquireixen la lliure disposició i administració de llurs propis bens i dels que per adjudicació de la societat conjugal se'ls adjudiquin. Es a dir, que en el cas de què el règim econòmic del matrimoni fos el de guany, o qualsevol de les seves varietats, com són el de «compres i millors», emprat al camp de Tarragona, o el de mitgers, d'alguna contrada tortosina, en venir el divorci, han de partir-se el guanyat durant el matrimoni i cadascú, si és amo, sense haver-ne de donar cap compte a ningú.

Preveu la llei el cas de què els di-

J. Lluís Pujol i Font

III

vorciats es tornin a casar entre si. Aquest cas, es respectarà el que hagin fet durant el temps que hagi durat el divorci, però tornaran a regir les mateixes regles quant a l'administració, que abans de la separació.

En el cas de què per efecte de capítol smatriminials, o per qualsevol altra causa, un dels esposos, tingués algun dret a la mort de l'altre, no en podrà fer ús al moment del divorci, però sí, quan arribés la mort, fora del cas de què el sobrevingent hagués estat declarat culpable, en el judici del divorci. El cònjuge divorciat, no hereda a l'intestat del seu ex-causant, ni té dret a la quota vidual ni a cap dels drets que senyalen les lleis a favor del marit o muller. Queda com si no hagués contret matrimoni.

En discutir-se la llei del divorci, procuraren els legisladors evitar els abusos i els escàndols a què podria donar lloc, l'ús i l'abús de les facultats que concedeix la llei del divorci, imposant amb un rigor severíssim l'obligació de prestar aliments al cònjuge inodent, quan aquest no posseeix bens propis per atendre la seva subsistència amb el decòrum degut. Quan el divorci es decreta sense culpabilitat per cap part, qualsevol dels divorciats, pot de-

manar al que estigui en bona situació els aliments que li manquin. Aquests aliments, en els que es comprèn el necessari per menjar, vestir i habitar, poden sofrir variacions d'augment o disminució, segons la situació del que els ha de prestar i del que els ha de rebre.

L'obligació de pagar aliments acaba per nou matrimoni o per viure amistançat el que els ha de disfrutar.

Aquell rigor que assenyalen, ve establert en els articles 33 i 34 de la llei que comentem. En el primer s'estableix el dret de l'alimentista d'exigir la constitució d'hipoteca especial sobre les finques rústegues o urbanes del que ha de pagar-los; de no existir aquestes o de no ésser suficients, el jutge pot prendre les mesures que cregui convenientes per fer efectius aquests aliments. L'article 34 imposa la pena de 500 a 10.000 pessetes de multa, o de tres mesos a un any de presó, al cònjuge que manqui, sense motiu justificat, al pagament de la quantitat fixada per aliments. En cas de reincidència, el càstig ha d'ésser sempre la presó.

Aquesta sanció és una innovació en la legislació vigent fins ara. El Codi civil, marcava l'obligació de passar una quantitat, sota el nom d'aliments, i per a sufragar les necessitats del marit o muller. Aquesta quantitat es fixava segons la posició del cònjuge que havia de passar-la, segons la seva mena de vida, etcètera, i es tenia en compte també les necessitats i els mitjans de l'altre consort, del que tenia dret a reclamar els aliments. Però, de fet, ocorria molt sovint, sobretot si no hi havia finques, que el marit o muller que havien de pagar els aliments, defugissin aquesta obligació amb més o menys habilitat, fent fonedissos els seus béns, sous o rentes. Això no podrà ésser amb la nova llei, perquè ara el perill serà el d'anar a la presó.

Ens manca per examinar ara, quina és la situació dels divorciats davant la llei i amb vistes a un nou matrimoni pels que no escarmenten amb el primer, o segon...

Si res no ens ho impedeix, en parlarem en el proper número.

Fàbrica d'Aigües
Carbòniques
esterilitzades
Xerops i Horxates

CASA AGUSTÍ

ARAGÓ, 407

Telèfon 53202

BARCELONA